

Utlåtande 2010:83 RVII (Dnr 326-1345/2009)

Tillgänglighet

Motion av Abdo Goriya (s) (2009:21)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande Motion (2009:21) av Abdo Goriya (s) om ”Tillgänglighet” anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010 och avsatt 100 mnkr årligen i tio år för att förbättra tillgängligheten i Stockholm. I en motion (2009:21) anser Abdo Goriya (s) att det fortfarande finns mycket kvar att göra och att det är viktigt att arbetet fortsätter även efter 2010.

Motionären anser vidare att förbättringar även måste göras inom andra områden såsom inkludering i idrotts-, fritids- och kulturverksamheter, utbildning samt en mer tillgänglig arbetsmarknad. Staden måste ta sitt ansvar som arbetsgivare för att underlätta för människor med funktionsnedsättning att arbeta inom staden men också för att motverka diskriminering då nya tjänster ska tillsättas. Människor med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra att ha ett arbete att gå till.

Motionären föreslår följande.

- Att fortsätta tillgänglighetsarbetet efter år 2010

- Att göra en översyn av tillgängligheten i stadens fastigheter och ta fram ett åtgärdsprogram
- Att uppdra åt kommunstyrelsen att se över hur inkluderingen inom idrotts-, fritids- och kulturverksamheter kan förbättras
- Att göra en översyn av tillgängligheten i stadens skolor och se över på vilka sätt staden kan ställa krav på tillgänglighet vad gäller fristående skolor
- Att i samverkan med arbetsmarknadsmyndigheter skapa stöd- och arbetsmetoder riktade till personer med funktionsnedsättningar att skapa en mer tillgänglig arbetsmarknad
- Att stimulera tillgänglighetsarbetet inom det lokala handels- och serviceutbudet
- Att uppdra åt kommunstyrelsen att utreda möjligheterna att tillsätta en samordnare för att samordna och följa upp det övergripande tillgänglighetsarbetet
- Att stärka samverkan med handikapporganisationerna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsledningskontoret anser att en del av motionärens förslag ligger inom stadens ansvarsområde, men en stor del ligger också på staten, landstinget, det privata näringslivet och de privata fastighetsägarna liksom på trafikhuvudmännen varför alla parter måste bidra.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser att det är angeläget att staden fortsätter arbetet med att göra Stockholm till en tillgänglig stad för alla.

Utbildningsnämnden anser att tillgänglighetsarbetet ska fortsätta.

Fastighetsnämnden anser att arbetet med att tillgänglighetsanpassa stadens offentliga platser, byggnader och verksamheter är viktigt och att arbetet under de senaste tio åren har gjort staden tillgängligare.

Kulturnämnden har systematiskt tillgänglighetsanpassat förvaltningens lokaler beträffande entréer, toaletter, belysning, skyltning och genomfört åtgärder för att göra webbsidor och tryckt information mer tillgänglig.

Trafik- och renhållningsnämnden har ett uppdrag att under första halvan av 2010 ansvara för att det tas fram en strategi för hur tillgänglighetsarbetet ska

bedrivs på alla förvaltningar och bolag i staden inom den normala verksamheten.

Kommunstyrelsens handikappråd tillstyrker motionärens förslag.

Mina synpunkter

Arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla är mycket prioriterat för mig och för den borgerliga majoriteten. Sedan 1999 då den dåvarande borgerliga majoriteten satte upp tydliga mål för arbetet med ett tillgängligare Stockholm har 1,2 miljarder satsats för detta ändamål. Dessa insatser har till stor del gjorts inom ramen för tillgänglighetsprojektet – ett projekt som nu går upp i ordinarie verksamhet där stadsledningskontoret och berörda nämnder fått i uppdrag att lägga fram riktlinjer för hur tillgänglighetsarbetet ska bli en naturlig del i nämndernas verksamhet samt hur strategin för detta ska se ut.

Stockholm kommer att vara en av världens tillgängligaste städer 2010, men det gör inte att vi kan luta oss tillbaka och vara nöjda. Mycket har gjorts och mycket pågår. Busshållplatser byggs, övergångsställen byggs om efter en stockholmsmodell med en kant och kontrasterade plattor för synskadade och en ramp för hjulförsedda hjälpmedel. Parksoffor med armstöd, ryggstöd och lite högre sitthöjd har placerats ut i parker, trygghetsåtgärder inom stadens idrottsanläggningar, framkomlighet och tillgänglighet inom kulturområdet och inom fastighetskontorets byggnader. Listan blir lång, men vi är ändå inte nöjda. Mer finns kvar att göra.

År 2010 ska inte ses som ett slutdatum i arbetet med att göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad. Det ska snarare vara ett delmål där staden ständigt utvecklas till det bättre. Och arbetet ska även fortsättningsvis ske i nära samråd med handikapporganisationerna i staden samt fördjupas i Vision 2030.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion 2009:21 Om tillgänglighet av Abdo Goriya (s)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

1. Bifalla motionen
2. Motionens förslag arbetas in i stadens nya Handikappolitiska program
3. Därutöver anföras följande.

Ett modernt och rättvist Stockholm ger människor med funktionsnedsättning möjligheten att leva ett självständigt liv. Tillgängligheten och delaktigheten i staden måste öka eftersom detta är viktiga grundstenar för ett aktivt liv. Det är således av yttersta vikt att tillgängligheten ökar i Stockholm.

Kommunfullmäktige fastslog redan 1999 att Stockholm skall vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. Staden avsatte därefter 100 mnkr årligen för att bättra på tillgängligheten i Stockholm. Det var avgörande att detta arbete har kunnat fortsätta trots flera maktskiften i Stadshuset.

Resultatet av arbetet har också varit mycket positivt för Stockholm och tillgängligheten har faktiskt också ökat. Det vore ytterst beklagligt om tillgänglighetsarbetet avstannade efter 2010.

Tillgänglighetsarbetet får dock inte ses som ett projekt med ett slutdatum när allt ska vara tillgängligt. Tillgängligheten är något som ständigt måste ses över och ständigt förnyas. Exempelvis tillkommer varje år i Stockholm nya otillgängliga miljöer samtidigt som många gamla finns kvar.

Majoriteten framhåller också att år 2010 inte ska ses som ett slutdatum i arbetet med att göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad. Vidare framhålls att staden inte får slå sig till ro och att arbetet ska fortsätta. Detta låter bra men för att tas på allvar måste det samtidigt finnas en verklig vilja bakom orden. Huruvida denna vilja verkligen finns är i dagsläget högst oklart.

Vi delar i huvudsak Funktionshinderombudsmannens förslag att låta tillgänglighetsprojektet övergå i en permanent verksamhet i respektive nämnd och bolag. Dock krävs flera förutsättningar för att tillgänglighetsarbetet i Stockholm ska fortsätta att vara en prioriterad verksamhet.

Det krävs indikatorer för samtliga nämnder och bolag, indikatorer som verkligen mäter tillgänglighetens kärna. Kommunstyrelsens handikappråd har också varit aktiva och själva påbörjat detta arbete. Vi vill ta vara på handikapporganisationernas kunskap och tillsammans med dem ta fram planeringen för det fortsatta tillgänglighetsarbetet. Vidare förutsätter ett gott tillgänglighetsarbete samordning. Denna samordnade funktion ska vara stadsövergripande och även verka pådrivande för att koordinera och stödja stadens samtliga insatser. Särskilt nu, när 2010 snart är passerat är det angeläget att komplettera befintliga institutioner för att arbetet ska få ett fortsatt genomslag i staden. Samtidigt avgörs nämndernas budgetar och spelrum i huvudsak utifrån den

politiskt fastslagna skattesatsen. En rödgrön majoritet i stadshuset har därmed bättre förutsättningar att fortsatt satsa på tillgänglighetsarbetet i Stockholm.

Det är positivt att såväl socialtjänstförvaltningen som KS-handikappråd instämmer i motionens förslag. Att förslagen också överensstämmer med åtagandena i FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar är vidare värt att ta fasta på.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Motion (2009:21) av Abdo Goriya (s) om ”Tillgänglighet” anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 9 juni 2010

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulf Kristersson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Malte Sigemalm* och *Kersti Py Börjeson* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010 och avsatt 100 mnkr årligen i tio år för att förbättra tillgängligheten i Stockholm. I en motion (2009:21) anser Abdo Goriya (s) att det fortfarande finns mycket kvar att göra och att det är viktigt att arbetet fortsätter även efter 2010.

Motionären anser vidare att förbättringar även måste göras inom andra områden såsom inkludering i idrotts-, fritids- och kulturverksamheter, utbildning samt en mer tillgänglig arbetsmarknad. Staden måste ta sitt ansvar som arbetsgivare för att underlätta för människor med funktionsnedsättning att arbeta inom staden men också för att motverka diskriminering då nya tjänster ska tillsättas. Människor med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra att ha ett arbete att gå till.

Motionären föreslår följande.

- Att fortsätta tillgänglighetsarbetet efter år 2010
- Att göra en översyn av tillgängligheten i stadens fastigheter och ta fram ett åtgärdsprogram
- Att uppdra åt kommunstyrelsen att se över hur inkluderingen inom idrotts-, fritids- och kulturverksamheter kan förbättras
- Att göra en översyn av tillgängligheten i stadens skolor och se över på vilka sätt staden kan ställa krav på tillgänglighet vad gäller fristående skolor
- Att i samverkan med arbetsmarknadsmyndigheter skapa stöd- och arbetsmetoder riktade till personer med funktionsnedsättningar att skapa en mer tillgänglig arbetsmarknad
- Att stimulera tillgänglighetsarbetet inom det lokala handels- och serviceutbudet
- Att uppdra åt kommunstyrelsen att utreda möjligheterna att tillsätta en samordnare för att samordna och följa upp det övergripande tillgänglighetsarbetet
- Att stärka samverkan med handikapporganisationerna.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har under den senaste tioårsperioden satsat över 1,2 miljarder kronor på att öka tillgängligheten. Dessa insatser har till stor del gjorts i tillgänglighetsprojektets regi. Utöver arbetet inom tillgänglighetsprojektets ramar har en rad andra åtgärder genomförts.

I motionen efterlyses en fortsättning av tillgänglighetsarbetet. Tillgänglighetsprojektet har fått igång arbetet med tillgänglighet och skapat ett bra utgångsläge för nämnderna inför det fortsatta arbetet. Framöver ska tillgänglighetsarbetet bli en naturlig del i nämndernas verksamhet och de måste ha en strategi för hur arbete ska fortgå. Redan idag beslutar nämnderna om tillgänglighetsplaner. Planerna behöver konkretiseras för att fullt ut vara praktiskt användbara i tillgänglighetsarbetet. När arbetet efter 2010 går in i den ordinarie verksamheten är det fortsatt viktigt att följa upp vad som de facto görs och att de bästa insatserna sammanställs och sprids som goda exempel inom staden. Arbetet ska även fortsättningsvis ske i nära samråd med representanter för handikapporganisationerna i staden. Det finns skäl att årligen hålla ett kommuncentralt samråd mellan staden och handikapporganisationerna om hur arbetet fortskrider i nämnder och styrelser samt diskutera framtida inriktning. Stadsledningskontoret anser att det fortsatta arbetet med tillgängligheten ska fördjupas i Vision 2030. Ett Stockholm i världsklass innefattar att staden är tillgänglig. Nämndens och styrelsens arbete med att konkretisera Vision 2030 för den egna verksamheten kommer att innebära att det tydliggörs vad som ska ske på längre sikt för att öka tillgängligheten.

Redan idag medverkar handikapporganisationerna i förändringsarbete som berör dem, antingen som referensgrupp eller liknande eller som en remissinstans. Stadens olika handikappråd har även företrädare som även är aktiva i de olika handikapporganisationerna. Detta arbete kan, liksom annat arbete, bli bättre och det är viktigt att fundera över om en förändring har påverkan på de funktionsnedsattas situation.

En del av de förslag som motionären föreslår ligger innanför stadens ansvarsområde men en stor del ligger också på staten, landstinget, det privata näringslivet och de privata fastighetsägarna liksom på trafikhuvudmännen. Ska Stockholm bli en tillgänglig stad krävs att alla parter bidrar med sina delar.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen anses besvarad med vad som sagts i

stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 januari 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Marion Sundqvist (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det är angeläget att staden fortsätter arbetet med att göra Stockholm till en tillgänglig stad för alla. Samtliga förslag i motionen stämmer överens med åtagandena i FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, den nationella handlingsplanen för handikappolitiken ”Från patient till medborgare” och stadens handikappolitiska program förutsätter att stadens samtliga nämnder och styrelser arbetar med tillgänglighetsskapande åtgärder. Nämnden kommer under 2010 att leda arbetet med att ta fram ett nytt handikappolitiskt program, som ska gälla från 2011 för stadens samtliga nämnder och bolag. Funktionshinderombudsmannen ska under 2010 genomföra en särskild informationssatsning för stadens nämnder och bolag för att öka kunskapen om innehållet i FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Vid stadsplanering och byggande är det viktigt att beakta tillgänglighetsaspekter. Fysisk tillgänglighet är en investering som påverkar framtida kostnader vid behov av samhällets stödinsatser i form av assistans, ledsagning, hemtjänst mm. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade 14 maj 2009 om en strategi för att få fler lokaler och lägenheter till sociala ändamål i Stockholm stad (dnr 3.2-0340/2009). I strategin anges att vid planeringen av nya stadsdelsområden är det av stor vikt att stadens förvaltningar samverkar utifrån sina olika kompetensområden för att skapa tillgängliga och attraktiva stadsdelar med hög kvalitet för boende och arbetsplatser.

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning måste öka. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har via Genomförandegruppen i uppdrag att i samråd med berörda nämnder konkretisera den av kommunfullmäktige beslutade utbyggnadsplanen. Detta innebär att ta fram en plan med uppgifter om behov kopplat till konkreta projekt, antal lägenheter och tidplan. Behovet beräknas till drygt 700 nya lägenheter under en femårsperiod.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska, utöver boendet, ges förbättrade möjligheter till sysselsättning, studier och arbete. Projektet ALFA fortsätter arbetet med att i samverkan med Försäkringskassan, Jobbtorg Stockholm, landstinget, utbildningsförvaltningen och arbetsförmedlingen öka förutsättningarna för målgruppen att nå önskad form av sysselsättning.

Enligt uppdrag i budget för 2010 ska Jobbtorg Stockholm dra erfarenheter av och fortsätta arbetet som staden bedrivit inom projektet Openeyes, i syfte att utveckla arbetet för att fler personer med funktionsnedsättning ska få ett arbete. Inledningsvis kommer detta arbete att samordnas på övergripande nivå inom förvaltningen, då projektet hittills i första hand varit riktat till arbetsförmedlingens målgrupper, varav många inte är aktuella på jobbtorg.

Stadens arbete med jämställdhet och mångfald omfattar också personer med funktionsnedsättningar. Sedan ett par år tillbaka tillämpar förvaltningen så kallad ”kompetensbaserad rekrytering”. Denna rekryteringsmetod definierar noga innan rekryteringsprocessen startar utbildnings-, erfarenhets-, kunskaps- och kompetenskrav. De sökande utvärderas sedan mot uppställda objektiva kriterier. Rekryteringsmodellen styr således bort irrelevanta subjektiva faktorer såsom till exempel funktionsnedsättning, etnicitet, kön etc.

Arbetet för att öka tillgängligheten i staden för personer med funktionsnedsättningar kräver kompetens och samordning. Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det finns behov av en stadsövergripande, pådrivande organisation för att samordna, följa upp och stödja stadens samtliga nämnder och styrelser i tillgänglighetsarbetet. I Stockholms stad har idag tillgänglighetsprojektet och funktionshinderombudsmannen den rollen. Det är angeläget att komplettera deras insatser för att tillgänglighetsarbetet ska få genomslag i samtliga nämnder och styrelser i staden.

Det är viktigt att ta tillvara handikapporganisationernas kunskaper och erfarenheter. Genom de handikappråd som finns inom alla nämnder och bolag har staden möjlighet att få del av handikapporganisationernas kompetens. Genom att inbjuda företrädare för handikappråden att delta i planering och utveckling av verksamheten kan ett tillgänglighetsperspektiv tillföras.

Sammantaget anser förvaltningen att Abdo Goriya (S) lyfter fram en viktig fråga om hur staden ska fortsätta tillgänglighetsarbetet efter 2010. Ett aktivt arbete pågår redan inom många områden men det är angeläget att arbetet fortsätter med oförminskad kraft. Det är viktigt att alla nämnder och bolag ser tillgänglighet som en betydelsefull fråga och att tillgänglighetsperspektivet blir en integrerad del av vardagsarbetet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 mars 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2010 har i

huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i motionärens förslag att tillgängligjetsarbetet ska fortsätta.

Inventering av tillgänglighet har tidigare gjorts för gymnasieskolor och vuxenutbildning och för grundskolorna kommer en redovisning under 2010.

Vad gäller motionärens förslag att se över på vilka sätt staden kan ställa krav på tillgänglighet i fristående skolor konstaterar förvaltningen att byggnadsnämnden är den kommunala nämnd som ställer krav. Utbildningsnämnden kan inte ställa krav på annan skolhuvudman att tillgänglighetsanpassa sina lokaler.

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att som svar på motionen om tillgänglighet (2009:21) överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 januari 2010 att kontorets tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Martin Michel (mp), Bengt Sandberg m.fl. (s) och Mattias Eriksson (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Kristina Alvendal m.fl. (m), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lars Wyke (kd), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 december 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären föreslår i sin motion en del åtgärder som faller utanför fastighetsnämndens ansvarsområde, Kontoret har därför valt att kommentera de åtgärder som avser tillgängligheten till offentliga platser och lokaler. Kontoret anser att arbetet med att tillgänglighetsanpassa stadens offentliga platser, byggnader och verksamheter är viktigt och att arbetet under de senaste tio åren gjort staden tillgängligare. Det är dock kontorets uppfattning att detta arbete aldrig kommer att bli helt klart då kraven på tillgänglighet ständigt ökar. En stor del av de byggnader som allmänheten har tillträde till ägs också av privata fastighetsägare som staden kan ha svårt att påverka.

För stadens förvaltningar och bolag är det också en fråga om hur man i budgeten ska prioritera olika önskemål och krav där tillgänglighetsfrågorna är en bland många andra. Dessa åtgärder ska då konkurrera med andra åtgärder som förvaltningar och bolag ska genomföra. För kontorets del innebär det med dagens regler att om en separat tillgänglighetsåtgärd ska finansieras inom investeringsbudgeten ska den vara lönsam.

Av de 100 miljoner kronor som tillgänglighetsprojektet disponerat årligen har fastighetskontoret tilldelats mellan fem och sju miljoner kr per år. Även idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen har tilldelats medel i motsvarande storlek för åtgärder i deras offentliga lokaler. Vad gäller kontorets byggnader genomförs, utöver de åtgärder som finansieras genom tillgänglighetsprojektet, tillgänglighetsåtgärder vid ny-, till- eller ombyggnader av kontorets offentliga lokaler och i specifika projekt, såsom exempelvis den pågående anpassningen av kontorets hissar. På grund av kontorets unika byggnadsbestånd kommer inte sällan tillgänglighetsfrågan i konflikt med bevarandehänseendet.

Staten har för fastighetsägare och verksamheter utfärdat ett antal lagar och förordningar som reglerar de krav som ställs avseende tillgänglighet. När det gäller tillgänglighetsanpassning av offentliga platser och offentliga byggnader ska fastighetsägare och verksamheter bland annat följa reglerna om, ”Enkelt avhjälpna hinder”.

Motionärens förslag

Kontoret delar motionärens uppfattning att tillgänglighetsarbetet ska fortsätta efter 2010. För kontorets, liksom för merparten av stadens övriga verksamheter, finns det i stor utsträckning statliga regler som styr vad kontorets måste åtgärda, varför kontorets uppfattning är att något ytterligare beslut inte behövs i denna del.

Vad gäller förslaget om att göra en översyn av tillgängligheten i stadens fastigheter och ta fram en åtgärdsplan, har kontoret i sak ingen invändning. Det skulle ge staden en uppfattning om vilka kostnader som är förknippade med det totala tillgänglighetsarbetet. Kontorets uppfattning är dock att denna översyn enbart ska omfatta de offentliga lokalerna dit allmänheten har tillträde och att ansvaret för översynen ska genomföras av respektive nämnd eller bolag.

Kontorets uppfattning när det gäller att tillsätta en samordnare för tillgänglighetsarbetet inom staden är att en sådan funktion inte behövs. Varje bolag och förvaltning ska istället följa kommunens antagna program och riktlinjer för tillgänglighetsarbetet inom respektive ansvarsområde. Möjligen borde tillgänglighetsprogrammet omarbetas och förtydligas.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 februari 2010 att stadsarkivets och kulturförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Stadsarkivets och kulturförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgänglighetsarbetet är prioriterat inom Kulturförvaltningens och Stadsarkivets verksamheter. Under flera år har byggnader, entréer förbättrats och utbildningar genom-

förts om hur vi bemöter personer med olika handikapp och hur vi skriver tillgängliga texter och förbättrar tillgängligheten till förvaltningarnas olika webbsystem.

Under 2009 har Stadsarkivets webbplats blivit tillgänglig för synskadade genom talar-syntes. Stadsarkivets tillgänglighetsprojekt "Ljud och Bild", vilket finansierades genom tillgänglighetsmedel, är ett exempel på en tillgänglighetssatsning vilket givit som resultat att filmer, bilder och ljudupptagningar nu är tillgängliga för en större allmänhet. Hörselslingor finns installerade i samliga möteslokaler samt i läsesalsexpe-ditionen.

Kulturförvaltningen har under år 2009, liksom under tidigare år alltsedan 1999, systematiskt tillgänglighetsanpassat förvaltningens lokaler beträffande entréer, toaletter, belysning, skyltning och genomfört åtgärder för att göra webbsidor och tryckt information mer tillgänglig. Sedan två år har förvaltningen även bistått den del av det fria kulturlivet som erhåller kommunalt verksamhetsstöd med tillgänglighetsåtgärder. Liljevalchs konsthall har varit ett av fyra pilotprojekt för tillgänglighetsanpassning i samarbete med Statens Fastighetsverk, Skönhetsrådet, arkitektföretag m fl inom projektet. "Värdig entré", som byggt en ramp och en specialkonstruerad hiss vid Liljevalchs huvudentré.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet ställer sig helhjärtat bakom förslagen att fortsätta tillgänglighetsarbetet även efter 2010 med målsättningen att ytterligare förankra tillgänglighetsfrågorna i förvaltningarnas verksamheter, så att dessa blir väl integrerade i det ordinarie arbetet. Vi ställer oss också positiva till att stärka samverkan med handikapporganisationerna genom att utveckla arbetet i kulturnämndens handikapprås. När det gäller förslaget att utreda möjligheterna att tillställa en samordnare för att samordna och följa upp det övergrinade tillgänglighetsarbetet, vill vi betona att vår uppfattning är att tillgänglighetsarbetet bör följa verksamhetsansvaret och att stadens handikappolitiska program bör integreras i all ordinarie verksamhet och följas upp inom ramen för ILS-systemet. Övriga förslag i motionen ligger utanför kulturnämndens ansvarsområde.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 januari 2010 att kontorets tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har sedan många år arbetat med att förbättra tillgängligheten i staden för personer med funktionsnedsättningar. Uppdraget inför 1999 till dåvarande gatu- och fastighetsnämnd innebar att förbättringar skulle genomföras både i den yttre fysiska miljön men också i stadens fastigheter dvs. de som låg under gatu- och fastighetsnämndens ansvarsområde. Dessutom skulle dåvarande kultur- och idrottsnämnd

göra förbättringar i sina lokaler och anläggningar. Av den budget på 100 mnkr som har avsatts årligen sedan dess disponeras fortfarande 10 % av idrottsnämnden, 5 % av kulturnämnden och 5 % av fastighetsnämnden. De fastighetsförvaltande bolagen ska hyresfinansiera sina tillgänglighetsåtgärder.

Trafik- och renhållningsnämnden har nu ett uppdrag att inom 2009 föreslå en fortsättning av Tillgänglighetsprojektets arbete även efter 2010. Vidare har trafik- och renhållningsnämnden ett uppdrag att under den första halvan av 2010 ansvara för att det tas fram en strategi för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas på alla förvaltningar och bolag i staden inom den normala verksamheten. Utan att föregå dessa utredningar kan trafikkontoret liksom motionären konstatera att det återstår mycket att göra i Stockholm innan staden blir fullt användbar och tillgänglig för alla. En del ligger inom stadens ansvarsområde men en stor del ligger också på staten, landstinget, det privata näringslivet och de privata fastighetsägarna liksom på trafikhuvudmännen. Ska Stockholm bli tillgängligt för alla måste alla hjälpa till.

Det som motionen gäller avseende stadens ansvarsområde och där trafikkontoret håller med motionären om att tillgängligheten behöver fortsätta även efter 2010.

Trafikkontoret kan hänvisa till ärendet om Tillgänglighetsprojektets fortsättning efter 2010 där kontoret liksom motionären föreslår att det tillsätts en samordnad funktion som samarbetar med alla förvaltningar och bolag. En sådan samordnande funktion ska arbeta bl. a med just de saker motionären tar upp för att påskynda tillgänglighetsarbetet inom alla områden, inte bara den fysiska tillgängligheten. Förvaltningarna och bolagen har kommit olika långt i sina inventeringar av hur tillgängligheten ser ut i sina lokaler. Dessa inventeringar måste slutföras, åtgärdsprogram upprättas och konkreta åtgärder genomföras för att få lokalerna tillgängliga. Detta gäller både egna och inhyrda lokaler inom alla verksamhetsområden.

Tillgänglighetsprojektet har samarbetat med idrotts- och kulturförvaltningarna under den period projektet har pågått och stora förbättringar av tillgängligheten till idrottsanläggningar och till stadens kulturutbud har genomförts. Trafikkontoret håller med motionären om att ett sådant samarbete bör fortsätta och utvecklas via t ex den samordnande funktionen inom staden.

Trafikkontoret tycker liksom motionären att allt förändringsarbete inom staden ska ske i samarbete med handikapporganisationerna för att bedöma tillgänglighetskossekvenserna och det ska ske i så tidiga skeden som möjligt. För att staden ska kunna stimulera affärsidkare m fl. att göra sina verksamheter tillgängliga har Tillgänglighetsprojektet sedan några år tillbaka ett uppdrag av kommunfullmäktige att genomföra årliga informationskampanjer riktade till näringslivet och anordnare av offentlig verksamhet. Inom den ramen delas S:t Julianpriset ut årligen t o m 2010.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2009 att:

Handikapprådet tillstyrker motionärens samtliga förslag som helt och hållet överensstämmer med de åtaganden i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som Sverige har förbundit sig att efterleva. Vi utgår från att förslagen kommer att tas om hand i det handikappolitiska program som ska arbetas fram under nästa år för att träda i kraft den 1 januari 2011 då det nuvarande programmets giltighetstid går ut.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Marion Sundqvist (mp) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att bifalla motion (2009:21) om tillgänglighet av Abdo Goriya (S).
2. Därutöver anføres följande.
Vi noterar att förvaltningen instämmer i motionärens förslag kring hur tillgängligheten och tillgänglighetsarbetet kan utökas i staden. Det är av yttersta vikt att tillgängligheten och delaktigheten ökar i Stockholm och det vore ytterst beklagligt om tillgänglighetsarbetet avstannade efter 2010.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Martin Michel (mp), Bengt Sandberg m.fl. (s) och Mattias Eriksson (v), enligt följande

1. Att avslå förvaltningens remissförslag angående motion (2009:21) om tillgänglighet samt
2. Bifalla motionärens förslag samt därutöver anföra följande:
Förvaltningens förslag innebär en alltför låg ambition när det gäller att skapa en god tillgänglighet för alla i staden. Dessutom är det anmärkningsvärt att den moderatledda majoriteten använder stora ord och löften om att Stockholm ska bli världsbäst i tillgänglighet år 2010 när det är uppenbart för alla att målet inte kommer att uppfyllas.
Vi anser att översynen av stadens fastighetsbestånd måste gälla hela beståndet eftersom tillgänglighet inte bara gäller allmänheten utan också anställda och brukare. Vi anser också att staden ska genomföra denna tillgänglighetsanpassning i samarbete med handikapporganisationerna och på det sättet stärks också samverkan mellan staden och dess organisationer.

Särskilt uttalande gjordes av Kristina Alvendal m.fl. (m) enligt följande

Arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla är mycket prioriterat för majoriteten. Sedan den dåvarande borgerliga majoriteten satte upp tydliga mål för arbetet med ett tillgängligare Stockholm år 1999 har 100 miljoner kronor årligen avsatts för tillgänglighetsskapande åtgärder. Många projekt har blivit framgångsrika genom ett gott

samarbete med handikappråd och handikapporganisationer. Staden har åstadkommit mycket under projektets gång men samtidigt som Stockholm kommer att vara en världens tillgängligaste städer i år så kan vi inte slå oss till ro.

År 2010 ska inte ses som ett slutdatum i arbetet med att göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad. Alliansen ser istället året som ett delmål: Staden ska ständigt utvecklas och vi fortsätter vårt arbete med att tillgängliggöra Stockholm för alla.

Ersättaryttrande gjordes av Lars Wyke (kd) enligt följande:

Instämmer i Kristina Alvendal m.fl. (m) särskilda uttalande.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2009:21

2009:21

Motion av Abdo Goriya (s) om tillgänglighet

Dnr 326-1345/2009

Ett modernt och rättvist Stockholm ger människor med funktionsnedsättning möjligheten att leva ett självständigt liv. Tillgängligheten och delaktigheten i staden måste öka då de är viktiga grundstenar för ett värdigt och aktivt liv.

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att Stockholm skall vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. Man har avsatt 100 mnkr årligen i tio år för att bättra på tillgängligheten i Stockholm. Det finns dock mycket kvar att göra och det är viktigt att arbetet fortsätter även efter 2010. Det handlar även fortsättningsvis om exempelvis övergångsställen och busshållplatser som behöver åtgärdas, och trappor som måste förses med räcken. Utöver detta finns en rad åtgärder som behöver göras i inomhusmiljön. Det gäller till exempel att se till att samlingslokaler och verksamhetslokaler är användbara.

Vid nybyggnationer har staden ett stort ansvar att se till att det byggs enligt gällande normer för tillgänglighet och de tre kommunala bostadsbolagen måste fortsätta tillgänglighetsanpassningen av befintliga fastigheter. Det är viktigt att staden inte brister i tillsyn eller vad gäller enkelt avhjälpna hinder.

Utöver att förbättra den fysiska miljön utomhus och inomhus måste nu nästa steg tas för att förbättra andra områden såsom inkludering i idrotts-, fritids- och kulturverksamheter, utbildning samt en mer tillgänglig arbetsmarknad. Staden måste ta sitt ansvar som arbetsgivare för att underlätta för människor med funktionsnedsättning att arbeta inom staden men också för att motverka diskriminering då nya tjänster ska tillsättas. Människor med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra att ha ett arbete att gå till.

I allt ovanstående måste handikapprörelsens kunskaper tas tillvara!

Som Funktionshindernsombudsmannen påpekar i årsrapporten för 2008 så finns det också ett stort behov av en övergripande tillgänglighetsstrategi med

en stadsövergripande pådrivande organisation för att stödja nämnder och styrelser i tillgänglighetsarbetet. Samtidigt måste förvaltningar och bolag få tydliga instruktioner.

Med hänvisning till ovan anförda föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar att

1. fortsätta tillgänglighetsarbetet efter år 2010
2. göra en översyn av tillgängligheten i stadens fastigheter och ta fram ett åtgärdsprogram
3. uppdra åt kommunstyrelsen att se över hur inkluderingen inom idrotts-, fritids- och kulturverksamheter kan förbättras
4. göra en översyn av tillgängligheten i stadens skolor och se över på vilka sätt staden kan ställa krav på tillgänglighet vad gäller fristående skolor
5. i samverkan med arbetsmarknadsmyndigheter skapa stöd- och arbetsmetoder riktade till personer med funktionsnedsättning för att skapa en mer tillgänglig arbetsmarknad
6. stimulera tillgänglighetsarbetet inom det lokala handels- och serviceutbudet
7. uppdra åt kommunstyrelsen att utreda möjligheterna att tillsätta en samordnare för att samordna och följa upp det övergripande tillgänglighetsarbetet
8. stärka samverkan med handikapporganisationerna.

Stockholm den 15 juni 2009

Abdo Goriya